

การศึกษาพฤติกรรมจริยธรรม แนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมและศักยภาพพฤติกรรม
ในการปฏิบัติกรพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในกรุงเทพมหานคร



นางอภา ยิ่งประคิษฐ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974 - 567 - 111 - 8

012336

i 19303134

A STUDY OF MORAL BEHAVIORS, MORAL BEHAVIORAL TENDENCIES
AND BEHAVIOR POTENTIAL IN NURSING PRACTICE AS PERCEIVED
BY PROFESSIONAL NURSES IN BANGKOK METROPOLIS

Mrs. Apa Yeungpradith

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Nursing Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1986

2502
543
9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาพฤติกรรมจริยธรรม แนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม
และศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล
ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในกรุงเทพมหานคร

โดย

นางอาภา ยิ่งประดิษฐ์

ภาควิชา

พยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมคิด รักษาสิทธิ์



บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....*ว.ว.*.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราช)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....*พ.พ.*.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์)

.....*พ.พ.*.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมคิด รักษาสิทธิ์)

.....*พ.พ.*.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาพฤติกรรมจริยธรรม แนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม และศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติกรพยาบาล ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในกรุงเทพมหานคร

ชื่อนิสิต

นางอาภา ยิ่งประคิษฐ

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมคิด รักษาสิทธิ์

ภาควิชา

พยาบาลศึกษา

ปีการศึกษา

2529



บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมจริยธรรม แนวโน้ม พฤติกรรมจริยธรรมและศักยภาพพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติกรพยาบาลของ พยาบาลวิชาชีพที่มีต่อผู้รับบริการ วิชาชีพการพยาบาล ผู้ร่วมวิชาชีพการพยาบาล และผู้ประกอบการอื่น และตนเอง ตัวอย่างประชากรคือ พยาบาลวิชาชีพที่ทำงาน ในตำแหน่งพยาบาลประจำการจำนวน 406 คน ที่ปฏิบัติกรพยาบาลโดยตรง ใน โรงพยาบาลทั่วไปของรัฐที่มีจำนวนเตียงตั้งแต่ 500 เตียงขึ้นไปและตั้งอยู่ในกรุง เทพ-มหานคร ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนของพยาบาลวิชาชีพในแต่ละ โรงพยาบาล เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความตรงตามเนื้อหา และโครงสร้างโดยการตัดสินใจของผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัธยิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตราโดยวิธีของเพียร์สัน ผลการวิจัย สรุปดังนี้

1. พฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม

1.1 พฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้รับบริการ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างรายงานว่าเป็นที่ยอมรับที่สุด คือ ปฏิบัติต่อผู้ป่วยหรือญาติด้วยท่าที ที่นุ่มนวลและเต็มใจ และให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยในการปฏิบัติตน เพื่อให้หายจากโรคหรือ ไม่ให้เจ็บป่วยรุนแรงขึ้น พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มจะต่ำมากที่สุดถ้ามีโอกาส

คือ ให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยในการปฏิบัติตนเพื่อให้อาหายจากโรค หรือไม่ให้การเจ็บป่วยรุนแรงขึ้น

1.2 พฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อวิชาชีพการพยาบาล พฤติกรรมในกลุ่มตัวอย่างรายงานว่าเคยทำบ่อยที่สุด และมีแนวโน้มที่จะทำมากที่สุดถ้ามีโอกาสคือ ปรับปรุงวิธีการทำงานของตนให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับพัฒนาการด้านวิชาการและเทคโนโลยี

1.3 พฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้ร่วมวิชาชีพการพยาบาลและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น พฤติกรรมในกลุ่มตัวอย่างรายงานว่าเคยทำบ่อยที่สุด และมีแนวโน้มที่จะทำมากที่สุดถ้ามีโอกาสคือ ดูแล แนะนำหรือให้คำปรึกษาอย่างเต็มที่แก่นักศึกษาพยาบาล หรือผู้ร่วมงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติกรพยาบาล

1.4 พฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง พฤติกรรมในกลุ่มตัวอย่างรายงานว่าเคยทำบ่อยที่สุด และมีแนวโน้มที่จะทำมากที่สุดถ้ามีโอกาส คือ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน

2. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมจริยธรรมกับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรม ของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับคนอื่น และระหว่างพฤติกรรมจริยธรรมกับแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมของคนอื่นตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

3. พฤติกรรมจริยธรรมที่มีศักยภาพพฤติกรรมสูงมาก 10 อันดับคือ

3.1 ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน

3.2 ให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยในการปฏิบัติตนเพื่อให้อาหายจากโรคหรือไม่ให้การเจ็บป่วยรุนแรงขึ้น

3.3 ปฏิบัติต่อผู้ป่วยหรือญาติด้วยท่าทีที่นุ่มนวลและเต็มใจ

3.4 ดูแล แนะนำหรือให้คำปรึกษาอย่างเต็มที่แก่นักศึกษาพยาบาลหรือผู้ร่วมงานในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติกรพยาบาล

3.5 อธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการให้การพยาบาลก่อนลงมือปฏิบัติ

- 3.6 ให้ความเคารพยกย่อง ให้เกียรติในความรู้ ความสามารถของ
ผู้ประกอบวิชาชีพทางการพยาบาลและสาขาอื่น ๆ
- 3.7 คำนว้าหรือซักถามผู้รู้ เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาล
- 3.8 ร่วมมือหรือช่วยเหลือผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไปในเรื่องที่เกี่ยวกับ
สุขภาพอนามัยด้วยความเต็มใจ
- 3.9 ดูแล ตรวจสอบเครื่องมือเครื่องใช้ให้พร้อมและอยู่ในสภาพที่สามารถ
ใช้งานได้ทันที
- 3.10 นำประสบการณ์ในการทำงานมาใช้ในการปรับปรุงการทำงานของตน



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title A Study of Moral Behaviors, Moral Behavioral
 Tendencies and Behavior Potential in Nursing
 Practice as Perceived by Professional Nurses
 in Bangkok Metropolis

Name Mrs. Apa Youngpradith

Thesis advisor Assistant Professor Somkit Raksasataya.

Department Nursing Education

Academic Year 1986



ABSTRACT

The purpose of the research was to study existing moral behaviors, moral behavioral tendencies and behavior potential of professional nurses toward clients, nursing profession, colleagues in and not in nursing profession, and themselves.

The samples were 406 professional nurses drawn from 8 hospitals locating in Bangkok Metropolis, each contains 500 beds capacity and over. The Proportional stratified random sampling was employed in this research. The instrument's content and construct validity were done by 6 experts. Statistical procedures used in analyzing the obtained data were arithmetic mean, standard deviation and Pearson's Product moment correlation coefficient. The major findings were as follows:

1. Moral behaviors and moral behavioral tendencies

1.1 The behaviors toward clients, the samples most frequently performed were : to give nursing care gently and willingly, and to provide informations in relations to health.

The behavior they inclined to do most if they have had opportunity to do was : to provide informations in relations to health.

1.2 The behaviors toward nursing profession, the samples most frequently performed and inclined to do most if they have had opportunity to do was : to improve their work performance more efficiently and in accordance with academical and technological advancement.

1.3 The behaviors toward colleagues in and not in nursing profession, the samples most frequently performed and inclined to do most if they have had opportunity to do was : to give advice regarding nursing practice to student nurses and colleagues willingly.

1.4 The behaviors toward themselves, the samples most frequently performed and inclined to do most if they have had opportunity to do was : to be punctuality on working.

2. The correlations between moral behaviors and moral behavioral tendencies of the samples, and between the samples and the others ; and between moral behaviors and moral behavioral tendencies of the others as perceived by the samples, most were at the median level.

3. Moral behaviors with highest potential scores were to :

- 3.1 be punctuality on working.
- 3.2 provide informations in relations to health.
- 3.3 give nursing care gently and willingly.
- 3.4 give advice regarding nursing practice to student nurses and colleagues willingly.

3.5 explain objectives of nursing practice to clients before giving nursing care.

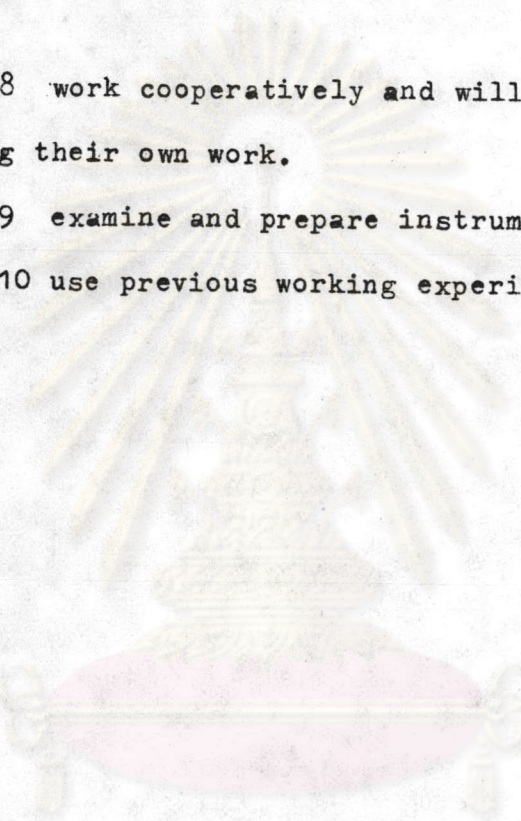
3.6 respect knowledge and working competence of nurses and others.

3.7 search and enquire for knowledge in nursing practice.

3.8 work cooperatively and willingly with others to help improving their own work.

3.9 examine and prepare instruments ready to use.

3.10 use previous working experience for work improvement.



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ



วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้น ก็ด้วยความกรุณาของ
คณาจารย์ภาควิชาพยาบาลศึกษาทุก ๆ ท่าน ตลอดจนรองศาสตราจารย์ ดร.
พรพนทิพย์ ศิริวรรณมุขัย ศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร วิชาวุช รองศาสตราจารย์
ดร.ธีระพร อูวรรณโณ และอาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมคิด รักษาสัตย์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยที่ได้ให้ความกรุณา
ให้ข้อคิดเห็น แนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง
และขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 ท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลา
ตรวจสอบ แก้ไข ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะแบบสำรวจ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบ
พระคุณหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลรวมทั้งพยาบาลวิชาชีพทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการ
ออกแบบสำรวจซึ่งช่วยให้งานวิจัยนี้บรรลุผลตามที่มุ่งหวังได้

อนึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้เงิน
อุดหนุนส่วนหนึ่งสำหรับการทำวิจัยนี้ ตลอดจนขอขอบคุณโรงพยาบาลกลางและ
กรุงเทพมหานครที่ได้ให้ทุนและอนุญาตให้ลาศึกษาต่อ

ท้ายที่สุด ความสำเร็จทั้งมวลของผู้วิจัยจะมีไม่ได้ถ้าปราศจากพระคุณของ
คุณแม่ที่ได้ให้กำเนิดและอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนกำลังใจจากคุณอุดม ซึ่งพระคุณเหล่านี้
จะจารึกไว้ในใจผู้วิจัยตลอดไป

อาภา ยิ่งประดิษฐ์

สารบัญ



หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
สารบัญ	ฎ
สารบัญตารางและแผนภูมิประกอบ	ฌ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหาของการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
จริยธรรม	6
ความหมายของจริยธรรม	6
ความสำคัญของจริยธรรม	7
ลักษณะและพัฒนาการของจริยธรรม	8
การศึกษาพฤติกรรมจริยธรรม	18

จริยธรรมกับการปฏิบัติกรพยาบาล	19
ความสำคัญของจริยธรรมในการปฏิบัติกรพยาบาล..	19
จริยธรรมในการปฏิบัติกรพยาบาล	19
จรรยาบรรณวิชาชีพกรพยาบาล	20
จริยธรรมที่สำคัญสำหรับสังคมไทย	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	114
สรุปผลการวิจัย	116
อภิปรายผลการวิจัย	124
ข้อเสนอแนะ	128
บรรณานุกรม	130
ภาคผนวก	135
ภาคผนวก ก. สถิติที่ใช้ในการวิจัย	136
ภาคผนวก ข. รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	140
ภาคผนวก ค. จดหมายการติดต่อขอความร่วมมือ	142
ภาคผนวก ง. แบบสำรวจพฤติกรรมจริยธรรมและแนวโน้ม พฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติกรพยาบาล ...	145
ประวัติผู้วิจัย	156

สารบัญตารางและแผนภูมิประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ขนาดประชากรและตัวอย่างประชากรจำแนกตาม โรงพยาบาล	48
2	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและระยะเวลา ทำงาน	49
3	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา ..	50
4	ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าศักยภาพ พฤติกรรมในกลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้รับบริการ	60
5	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานของพฤติกรรมในกลุ่ม พฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้รับบริการ	64
6	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้รับบริการ ในมาตรา ก (เคยทำหรือไม่)	67
7	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้รับบริการ ในมาตรา ข (จะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส)	70
8	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้รับบริการ ในมาตรา ค (เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่)	72
9	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้รับบริการ ในมาตรา ง (คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส)	74
10	ค่าศักยภาพพฤติกรรมของกลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้รับบริการ..	77

สารบัญตารางและแผนภูมิประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	คำนิยามเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าศักยภาพ- พฤติกรรมในกลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อวิชาชีพการพยาบาล	79
12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานของพฤติกรรมในกลุ่มพฤติกรรม จริยธรรมต่อวิชาชีพการพยาบาล	81
13	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อวิชาชีพการพยาบาล ในมาตรา ก (เคยทำหรือไม่)	83
14	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อวิชาชีพการพยาบาล ในมาตรา ข (จะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส)	84
15	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อวิชาชีพการพยาบาล ในมาตรา ค (เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่)	85
16	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อวิชาชีพการพยาบาล ในมาตรา ง (คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส)	86
17	ค่าศักยภาพพฤติกรรมของกลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อวิชาชีพ การพยาบาล	87
18	คำนิยามเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าศักยภาพ พฤติกรรมในกลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้ร่วมวิชาชีพการพยาบาล และผู้ประกอบวิชาชีพอื่น	88
19	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานของพฤติกรรมในกลุ่ม พฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้ร่วมวิชาชีพการพยาบาลและผู้ประกอบ วิชาชีพอื่น	90

สารบัญตารางและแผนภูมิประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้ร่วมวิชาชีพการพยาบาลและ ผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ในมาตรา ก (เคยทำหรือไม่)	92
21	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้ร่วมวิชาชีพการพยาบาลและ ผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ในมาตรา ข (จะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส) ..	93
22	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้ร่วมวิชาชีพการพยาบาลและ ผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ในมาตรา ค (เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่) ..	95
23	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้ร่วมวิชาชีพการพยาบาลและ ผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ในมาตรา ง (คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่ ถ้ามีโอกาส)	96
24	ค่าศักยภาพพฤติกรรมของกลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้ร่วม วิชาชีพการพยาบาล และผู้ประกอบวิชาชีพอื่น	97
25	คามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าศักยภาพ พฤติกรรมในกลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง	99
26	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรของพฤติกรรมในกลุ่ม พฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง	101
27	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง ในมาตรา ก (เคยทำหรือไม่)	103
28	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง ในมาตรา ข (จะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส)	104

สารบัญตารางและแผนภูมิประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
29	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง ในมาตรา ค (เคยเห็นคนอื่นทำหรือไม่)	106
30	กลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง ในมาตรา ง (คิดว่าคนอื่นจะทำหรือไม่ถ้ามีโอกาส).....	107
31	ค่าศักยภาพพฤติกรรมของกลุ่มพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง ...	109
32	สรุปค่าศักยภาพพฤติกรรม ในแต่ละกลุ่มพฤติกรรมจริยธรรม จำแนกตามค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด	111
 แผนภูมิที่		 หน้า
1	องค์ประกอบของกระบวนการการเรียนรู้จากการสังเกต ตามแนวของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนคูรา	16

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย